

Till läsningen: I 5 **p** går bst upp till huvudstavens topp. Efter 7 **l** är stenen avslagen; på Hadorphs träsnitt är brottet mellan stenens delar tydligt markerat (se fig. 454). 8 **e** är på träsnittet något otydligt. Efter 9 **t** är stort avstånd till följande runa av vilken Hadorph endast har sett toppen. Också av runan 11 har endast toppen varit synlig. 12 **l** har förlorat två tredjedelar av hst. 18 **s**, som står på det nu bevarade stycket, har förlorat övre leden i brottet mellan stenens delar. Avståndet mellan 23 **k** och r. 24 är 12 cm.; på detta stycke finnas inga spår av runor. I runan 24 är bistavens övre del skadad; sannolikt skall runan uppfattas som **u** med upptill oregelbundet krökt bst. Osäker är också runan 27 **l**; den skulle också kunna uppfattas som ett **u** med nedre delen av bst bortfallen i brottet. — Rhezelius har icke observerat, att stenen bar ristning på två sidor. I hans läsning saknas därför runföljden 1—11: ... **lu × kunu sina · ok ukun · sun sin**. Hadorph och Helgonius: **ahuiþr · lit . . . - . . . lu · kunu sina · ok uku - sun sen**.

Peringskiöld tolkar U 1134 på följande sätt: »Agwed lätt reesa up Steen at sin hustru Kärlog, och sin son Gui.» Hans tolkning grundar sig på en suppling av inskriften; U 1134 har enligt Peringskiöld haft följande lydelse: »Agwidur lit risa Stin at Karlug kunu sina, ok Gui Sun sen.» Denna av allt att döma oriktiga suppling återgives av Liljegren i *Runurkunder* (1833).

U 1134 är rest av en man med namnet *Agviðr*, givetvis samme man som »lät göra bro» vid Norrby; se U 1133.

På grund av att U 1134 redan var skadad vid Rhezelius' undersökning år 1636, kan man nu ej fastställa vad hustrun har hetat. Av Hadorphs (och Rhezelius') undersökning framgår, att namnet i ack. har slutat på **lu**. Också runföljden 24—27 är alltför skadad för att man nu skall kunna fastställa sonens namn. Helt uteslutet är väl icke, att ristaren har avsett att rista det hos oss jämförelsevis vanliga mansnamnet *Igull*.

1135. Ackarby, Dannemora sn.

Pl. 116.

Litteratur: UFT h. 5 (1876), s. 83; C. M. Bolm, Anteckning den 27/6 1878 (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1942 (ATA).

Äldre avbildning: Bolm, teckning 1878 (ATA).

Den fragmentariskt bevarade runstenen står på gårdsplanen till Ackarby n:r 1³, 10 m. SSÖ om trappan till huvudbyggnaden. Stenen låg tidigare som trappsten framför avträdet. Till sin nuvarande plats flyttades fragmentet år 1935. Platsen är utmärkt på Ekonomiska kartbladet »Bossarby» (1954).

U 1135 är det enda exemplet på en runsten från Dannemora socken. Fragmentet har icke varit känt länge. Det nämnes första gången i UFT år 1876¹. Där lämnas följande upplysningar om U 1135: »Hösten 1874 hittades af bonden Erik Jansson i Askarby vid undanrödjande af ett stenröse å hans gårdsplan en något skadad runsten omkring 3 fot lång, 2 1/4 fot bred och 1/2 fot tjock.» Den första kända granskningen av fragmentet utfördes av C. M. Bolm den 27/6 1878. Vid runinskriftsinventeringen år 1942 stod fragmentet på sin nuvarande plats.

Grå granit. Höjd 0,90 m., bredd 0,53 m. Ristningen är numera genomgående grund. Det bevarade stycket utgör stenens övre del; kanterna och rotändan äro bortslagna.

¹ I ett tidigare häfte av UFT (h. 1, 1871, s. 16), konstateras om Dannemora: »Runstenar finnas ej omtalade, hvarken i äldre eller yngre förteckningar öfver dylika.»

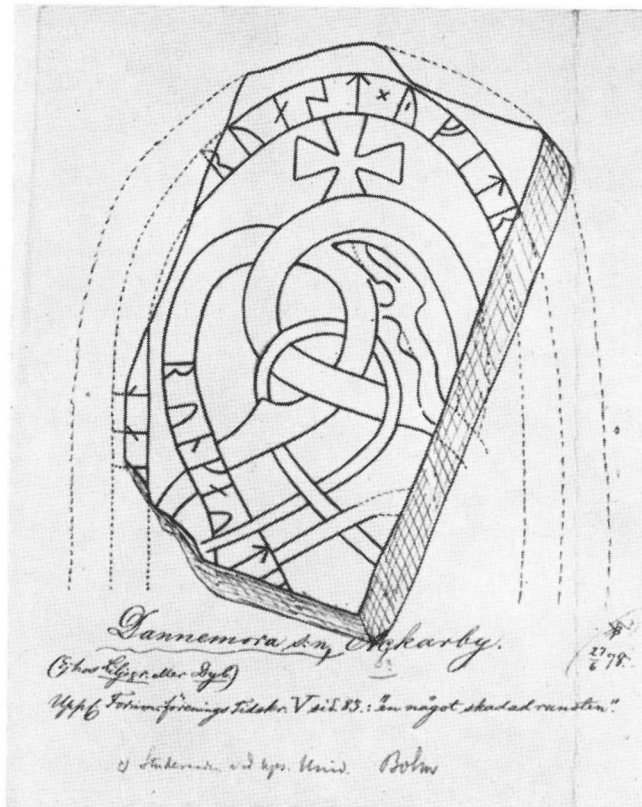

Fig. 456. U 1135. Ackarby, Dannemora sn. Efter teckning av C. M. Bolm.

Inskrift:

runfast ... a - ... - uast · yfitr ...

Runfastr ... æftir ...

»Runfast ... efter ...»

Till läsningen: Runföljden 1—7 **runfast** utgör utan tvivel inskriftens början. I 3 **n** är bst något otydlig. 4 **f** skönjes numera endast som en skuggning men är dock säkert. I 6 **s** tjänstgör en korsande slinga som översta led. Av 8 **a** är endast nedre hälften bevarad. Av r. 9 återstår hst och av r. 10 endast en snett ned åt höger gående bst; runan kan av spåret att döma ha varit **r**. 11 **u** har förlorat toppen. I 13 **s** har första leden huggits upp till övre ramlinjen. I 15 **y** är pricken grund men säker. 17 **i** är tydligt. 19 **r** har förlorat övre delen. — Bolm: **runkast** - ... - **an** ... **ruast** × **yfitr** ...

Mansnamnet *Runfastr* har tydligen varit ganska sällsynt. I våra runinskrifter förekommer namnet ytterligare endast två gånger, nämligen på U 1041 och på L 1004 Ulsta, Haraker sn. Belägget på namnet från U 1135 har hittills förbisetts i den runologiska litteraturen. Under medeltiden finnas några enstaka belägg på namnet.

Runföljden 10—14 **-uast** innehåller av allt att döma slutet av ett personnamn. Senare leden har väl varit **-fast**, alltså samma slutled som i inskriftens första namn; runan 10 har sannolikt varit **r**. Om övergången $f > v$ i denna ställning se t. ex. A. Noreen, *Altisländische Grammatik*

67—547487. *Upplands runinskrifter*.

§ 240, Anm. 1. Man skulle under sådana omständigheter kunna förmoda, att här har stått det i svenska runinskrifter ofta belagda kvinnonamnet *Iofurfast*.

Runföljden 15—19 *yfitr* skall givetvis återge *æftir*. Jämförbar är skrivningen *ifita* på U 1132.

I *Ransakningarna* 1667–84 finnes följande upplysning om en sten i Dannemora sn: »Uthj Danne-mohra Sochn uppå Bännarby Äng, ligger een stehn laghd uppå een annan större, om hwilket folket säija wara inhuggit uthj medh Swärth af starka kämpar, som i förtijden hafwa warit och stehnarna då skulle hafwa warit blöte, och synes teckn dheruthj lijka såssom dhet wore inhuggit medh Swärth eller bijla.»

1136. Gubbo, Kallviksmossen, Films sn.

Pl. 117.

Litteratur: J. Bureus, Fa 6 s. 192 n:r 135 (Rhezeliu), Fa 5 mellan n:r 98 och 99; J. Rhezelius, Monumenta Uplandica (Fc 6), s. 217 (tryckt i UFT h. 32, 1915, s. 73), Fl 1 n:r 18; R. Dybeck, Arbetsberättelse för år 1861 (i: ATS 1, 1864), s. 175; Stockholms Tidningen den 23/6 1933; Tierps Posten den 24/6 1933; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1942 (ATA).

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckning i Fc 6 (återgiven i UFT h. 32), teckning i Fl 1.

Den fragmentariskt bevarade runstenen står på en trädbevuxen låg »holme» i den s. k. Kallviksmossen, Ö om Österby Stordamm, 250 m. SSV om den punkt där Gubbavägen grenar sig. U 1136 står alltså i gränsen mellan Stockholms och Uppsala län. Länsgränsen gör här en spetsig

vinkel; Frösåkers härad skjuter in en kil i Olands härad. Det är vid spetsen av denna kil som stenen har placerats. Här går också gränsen mellan Films, Valö och Morkarla socknar. Stenen tjänstgör sålunda som märke för en viktig gräns. Platsen är utmärkt på Ekonomiska kartbladet »Bummelmora» (1954).

Enligt Rhezelius, som undersökte stenen år 1636 »Oct. 8 pom. 1.», stod U 1136 i »Fillm Sochn På Kallwjkz måssa widh Dynsiön» (Fl 1). I *Monumenta Uplandica* lämnar han följande upplysningar: »På Kalluijkz måssa östan dynsiön står dene sondruge Runsten i Rågangen. Skriften wänder sigh wäster.» Fa 6: »Film Sochn. På Kalwikz måssa i Sochn Skilnaden Står en för Råsten melan Morkara och Film Sochn, bokstäfverne äre bortslagne.» U 1136 stod sålunda redan vid 1600-talets början på sin nuvarande plats.

Stenen var därefter länge försvunnen; troligen åsyftar Dybeck U 1136, när han i sin *Arbetsberättelse för år 1861* skriver: »Med besöket i medlersta och norra Uppland ville jag isynnerhet förbereda allmogen på den spaning efter runstenar, som der kommer att ske. Ett oväntadt stort antal sådane, förut icke nämnde eller granskade, uppdagades. Sålunda funnos i . . . Film en, och i Hållnäs åter tre.» Närmare upplysningar om U 1136 lämnas i *Tierps Posten* år 1933. Under rubriken »Runstensfynd i Film» läses: »En runsten har i dagarna blivit hittad i den

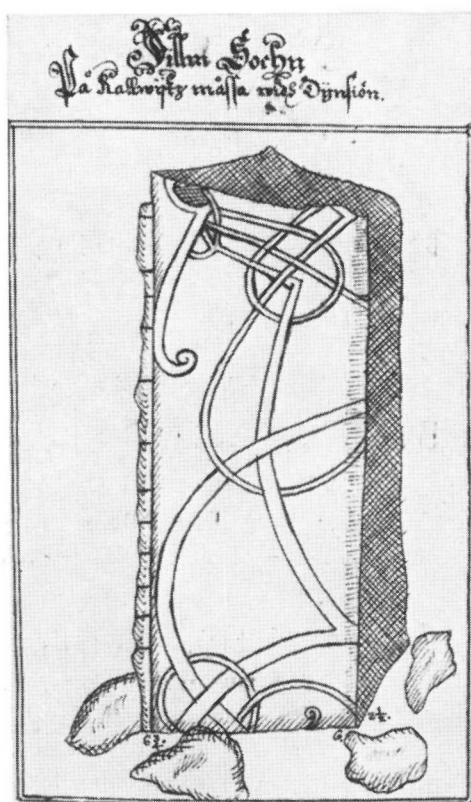

Fig. 457. U 1136. Gubbo, Kallviksmossen, Films sn. Efter teckning av Rhezelius i Fl 1.